BALKAN VOOR BEGINNERS

Gjovalin Nonaj geeft ons zijn favoriete artiesten mee als instap naar de wonderlijke Balkanwereld. Googel, You Tube, of koop desgevallend een paar albums van volgende artiesten en je bent weer helemaal mee.

- Ivo Papazov: vermaarde Bulgaarse klarinetspeler, gekend voor zijn traditionele huwelijksmuziek. Live te bewonderen tijdens de tweede dag van Balkan Trafik.

- Aziz Kraja: een Albanese accordeonist, vooral gekend van zijn soundtracks voor Oost-Europese films in de jaren '80.

- Roby Lakatos: virtuoze Hongaarse violist, die opgroeide in de beste zigeunertraditie en later ook jazzinvloeden oppikte (zo speelde hij nog samen met Herbie Hancock). Woont sinds 1986 in België.

- Goran Bregovic: al drie decennia lang een van de meest toonaangevende gitaristen van de Balkansound. De Bosniër opende, mede dankzij zijn soundtracks voor de films van Emir Kusturica, de weg naar het mondiale toneel voor de hele Oost-Europese muziekscene.

nen en zo kreeg ik zelf de microbe te pakken. Met een accordeon kan je zoveel meer variëren. Ik vond het trouwens een pak eenvoudiger dan de kor. In 1992 ben ik dan naar het conservatorium in Tirana getrokken om me te perfectioneren in het componeren van muziek. Dankzij de accordeon voel ik me nu een ambassadeur van de Balkan.'

DIEET VAN SLIVOVIC

Zullen er tijdens het Balkan Trafikfestival nog andere speciale instrumenten te bewonderen zijn?

'Jazeker. Er lopen in Albanië nog een heleboel muzikanten rond die hun eigen instrumenten bouwen. Op het festival zal er een typische instrumentenbouwer meedoen, Pipez Zymare. Albanië heeft een hele eigenheid aan instrumenten: de bilbil, cifteli, gerjolja, lahuta en de poçi. Ikzelf heb als kind leren spelen op een cifteli, een tweesnarig instrument. Mijn oom, die het festival opent, zal spelen op een éénsnarig instrument. Hij is 98, woont in de bergen van Kosovo, maar hij danst en springt nog elke dag vrolijk in het rond. Een glaasje Slivovic om de dag door te komen, doet wonderen.' *(lacht)*

Voor het Tirana-Brusselsproject zal je met veertig man op het podium staan, hoe selecteerde je hen?

'Toen ik nog in Albanië woonde, gaf ik les aan het conservatorium van Tirana. Bovendien ben ik vaak dirigent geweest van allerlei projecten en groepen. Ik ken dus wel redelijk wat goede muzikanten. Met het project Tirana-Brussels willen we de culturele rijkdom van Albanië tonen. De klederdracht wordt heel belangrijk, we veranderen vier- of vijfmaal van kostuum. Daarnaast zullen we de verschillende dansstijlen demonsteren. Op de achtergrond tonen we foto's van de berglandschappen of het stadsleven in Albanië. voor een stuk doen we toch ook aan toerismebeleid, vind ik. We zullen het échte Albanië tonen en niet enkel het communistische land waarvoor sommigen ons aanzien.'

Wat weet je van de Belgische muziekscene?

'Af en toe speel ik samen met Vlamingen of Walen, maar ik verdiep mij vooral in de klassieke muziek. Mozart, Strauss... die dingen. Van de popindustrie ken ik daardoor te weinig.'

De Balkanmuziek barst stilaan uit zijn voegen, steeds vaker tref je traditionele Oost-Europese artiesten aan in de hitlijsten, in de winkelrekken of op de mondiale podia. Zoals ook het Balkan Trafikfestival bewijst. Merk jij persoonlijk iets van die trend?

'Ja, ik krijg nu veel meer aanzoeken om in Frankrijk, Italië of elders in Europa op privéaangelegenheden te gaan spelen. Maar er wacht ons nog een zware taak. Als je zou weten hóeveel groepen en artiesten er in de Balkanlanden rondlopen, dan weet je dat er nog veel werk aan de winkel is om hen in de rest van Europa een platform te bieden.'

TO BALKAN OR NOT TO BALKAN

Veel van de groepen die Balkanmuziek of zigeunermuziek brengen, zijn eigenlijk uitgeweken of zelfs helemaal géén Oost-Europeanen. Denk aan het enorm succesvolle Beirut, een Amerikaans jochie. Of Gogol Bordello en zelfs de vrolijke elektronische deuntjes van Sahib Balkan van Buscemi. Dat moet je dan pijn doen aan het hart?

'Ik ben me er van bewust dat tegenwoordig heel wat mensen de Balkanmuziek trachten te kopiëren - dat recht hebben ze - maar ik vind toch dat je ermee geboren moet zijn om het authentiek te kunnen brengen. Ik hoor liever zigeunermuziek van een échte Slavische zigeuner, dan van iemand anders. Dingen zoals die Beirut ken ik niet. We moeten vooral oppassen dat het geen modegril wordt. Wanneer de organisatie van Balkan Trafic mij vraagt om veertig muzikanten bijeen te zoeken voor een project, wend ik me liever tot de muzikanten die opgegroeid zijn met de Balkanmuziek en die al honderden trouwfeesten afwerkten, vaak tot in de vroege uurtjes improviserend op hun instrument. Ik moet bekennen dat ik het ergens niet normaal vind dat de groepen die jij hier opnoemt bekend worden, want dat is dan toch eerder een kwestie van vriendjespolitiek en business. Zigeunerliedjes in het Engels of Frans, dat klinkt toch niet? Anderzijds vind ik het niet erg dat er nieuwe impulsen komen, daardoor blijft de Balkanmuziek zichzelf heruitvinden.'

Over de balkanhype: 'Zigeunerliedjes in het Engels of het Frans, dat klinkt toch niet?'

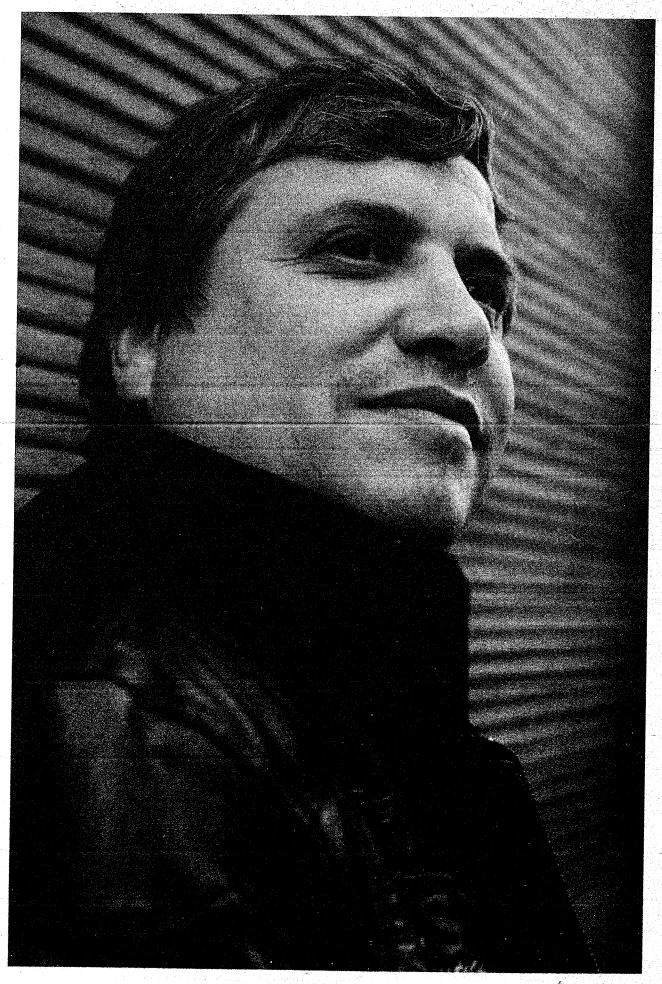

Balkanmuziek wordt vaak in één adem genoemd met zigeunermuziek, terecht?

'De zigeunermuziek is één genre binnen de Balkanmuziek. Er zijn evenzeer balorkesten of symfonieën. In de Albanese media komen vooral klassiek geschoolde orkesten aan bod. De muzikanten die een opleiding aan het conservatorium kregen beheersen hun instrument over het algemeen toch beter. Maar op de muziekscholen zitten ook zigeuners, hoor. Zigeuners spelen op hun manier, minder georganiseerd en meer op improvisatie. De geschoolde orkesten stoelen meer op arrangementen. Ik heb in mijn lessen vaak zigeunerkinderen gehad, maar dan merk je dat zij afhaken rond hun twaalfde of dertiende, omdat ze de discipline niet kunnen opbrengen om in het gareel te lopen, ze willen hun eigen stijl trouw blijven.'

***Balkan Trafik*, op do 27, vr 28 en za 29 maart in het Paleis voor Schone Kunsten (Bozar), Ravensteinstraat 23, 1000 Brussel. Een dagpas kost €16. Info: 02/507.82.00, www.bozar.be of www.1001valises.com.**